

De impact van Youth in Action

*Rapportage over het onderzoek naar de impact van
deelname aan het Youth in Action-programma*

Lianne Lekkerkerker
Ankie Knippenbergh

Nederlands Jeugdinstituut
Utrecht, 15 december 2011

© 2011 Nederlands Jeugdinstituut

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Opdrachtgever

Ministerie van VWS

Auteurs

Lianne Lekkerkerker

Ankie Knippenbergh

Nederlands Jeugdinstituut

Catharijnesingel 47

Postbus 19221

3501 DE Utrecht

Telefoon (030) 230 63 44

Website www.nji.nl

Infolijn (030) 230 65 64, e-mail info@nji.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	8
1.1 Youth in Action	8
1.2 Youth in Action in cijfers	8
1.3 RAY netwerk.....	9
1.4 Opbouw van het rapport.....	9
2. Onderzoeksopzet	10
2.1 Methode.....	10
2.2 Respons	10
2.3 Analyse	11
2.4 Beschrijving respondenten: de deelnemers	11
2.5 Beschrijving respondenten: de projectleiders.....	14
3. Deelname, Youthpass en Gestructureerde dialoog	16
3.1 Deelname aan Youth in Action.....	16
3.2 Youthpass.....	17
3.3 Gestructureerde dialoog.....	18
4. Impact van Youth in Action	19
4.1 Effecten op deelnemers en projectleiders.....	19
4.2 Vaardigheden en kennis.....	21
4.3 Europees bewustzijn.....	25
4.4 Tevredenheid	25
4.5 Structurele effecten.....	26
5. Conclusies en discussie.....	32

Samenvatting

In dit rapport presenteren we de uitkomsten van het onderzoek naar de effecten van Youth in Action in Nederland. Nederland maakt sinds 2010 uit van het zogenaamde RAY-netwerk waarbij verschillende Youth in Action-programmalanden aangesloten zijn. Het doel van dit netwerk is de effecten van het programma Youth in Action op eenzelfde manier te monitoren.

Opzet onderzoek en respondenten

In het huidige onderzoek staat de vraag centraal welke impact Youth in Action heeft op deelnemers, projectleiders en organisaties. Op twee momenten zijn via internet centraal vragenlijsten uitgezet.

In de analyse zijn 264 respondenten meegenomen, die aan een van de projecten hebben deelgenomen die door het Nederlandse Agentschap gefinancierd zijn. Daarvan komen 77 deelnemers (29%) uit Nederland. De meeste deelnemers (85%) namen deel aan een project dat in Nederland werd uitgevoerd. De meest voorkomende activiteit is de jongerenuitwisseling. Andere kenmerken van de deelnemers komen bij de beantwoording van de eerste deelvraag aan de orde.

Er zijn 89 respondenten die een project hebben geleid dat door het Nederlandse agentschap is gefinancierd. Zo'n driekwart van de projectleiders (74%) komt uit Nederland. De meeste projectleiders (71%) leidden een project dat in Nederland plaatsvond.

Van de projectleiders is 44% vrouw en 56% man. Ze zijn hoogopgeleid: 91% heeft minimaal HBO of een vergelijkbare achtergrond. De meeste projectleiders (61%) waren als vrijwilliger bij het project betrokken. Twintig projectleiders rekenen zichzelf tot een culturele, etnische, religieuze of linguïstische minderheid (23%).

Deelname, Youthpass en gestructureerde dialoog

Zowel onder de deelnemers als onder de projectleiders wordt de grootste groep gevormd door personen die van een jongerengroep of jongerenorganisatie bij het project betrokken zijn geraakt. De motivatie van deelnemers om mee te doen, had bij de meeste deelnemers te maken met een specifieke interesse in het thema van de uitwisseling, het ontmoeten van nieuwe mensen of intercultureel leren.

Iets minder dan de helft van de deelnemers had een Youthpass. Op basis van de gegevens van de projectleiders had ruim de helft een Youthpass. Ruim de helft van de projectleiders vond de Youthpass breed geïntegreerd in het project. Minder bekend zijn de deelnemers met de zogenaamde 'gestructureerde dialoog'. Slechts 45 (17%) van de deelnemers heeft gehoord van de gestructureerde dialoog. Iets meer dan de helft daarvan, 24 deelnemers (9% van de totale groep) heeft ervaring met activiteiten rondom de gestructureerde dialoog.

Beantwoording onderzoeksvragen

Wie zijn de jongeren die aan Youth in Action deelnemen?

De jongeren die aan een door Nederland gefinancierd Youth in Action-project deelnemen komen voor een groot deel niet uit Nederland. Slechts 29% van de respondenten komt uit Nederland. Hoewel de deelnemers vooral jongeren zijn, doen ook enkele ouderen mee aan het programma. De leeftijd varieert van 14 tot 57 jaar en ligt gemiddeld op 22 jaar. Aan het programma nemen iets meer vrouwen dan mannen deel.

Afgaande op de gegevens die de deelnemers invullen lijken weinig 'jongeren in een achterstandssituatie' aan Youth in Action deel te nemen. De deelnemers zijn over het algemeen hoog opgeleid, veel van hen volgen een HBO- of universitaire studie of hebben deze afgerond. Er is een kleine groep deelnemers (10%) die tot een culturele, etnische, religieuze of linguïstische minderheid behoort. Een grotere groep (42%) geeft aan geconfronteerd te worden met obstakels die de toegang tot onderwijs, werk, actieve deelname aan de maatschappij en/of hun bewegingsvrijheid belemmeren. Het lijkt hier te gaan om studenten die vanzelfsprekend minder middelen in de vorm van geld tot hun beschikking hebben.

De projectleiders laten een ander beeld van de deelnemers zien, namelijk dat er wel degelijk jongeren in een achterstandssituatie worden bereikt. Ongeveer 60% van de projectleiders heeft een project geleid waarbij jongeren in een achterstandssituatie betrokken waren. In zo'n 30% van de projecten bestond meer dan de helft van de groep uit jongeren in een achterstandssituatie.

Welke effecten heeft Youth in Action op deelnemers, projectleiders, organisaties en lokale gemeenschappen?

De resultaten maken duidelijk dat deelname aan Youth in Action effecten heeft op meerdere gebieden en op zowel deelnemers, als projectleiders als organisaties. De deelnemers zijn zeer tevreden over hun project. Maar liefst 96% van de deelnemers zou andere mensen aanraden aan een vergelijkbaar project deel te nemen. Deelname heeft effect op het gedrag en de houding van deelnemers:

- Bijna de helft van de deelnemers is na afloop meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken.
- Het programma heeft effect op de persoonlijke ontwikkeling en de opleidings- en beroepsplannen van de deelnemers.
- Ongeveer de helft van de deelnemers kan nu beter omgaan met nieuwe situaties en iets minder dan de helft heeft meer zelfvertrouwen door het project gekregen.
- Ongeveer de helft van de deelnemers is zeker van plan zijn/haar talenkennis uit te breiden en/of voor een langere periode naar het buitenland te gaan.
- Tweederde van de deelnemers gelooft dat zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd.
- Daarnaast heeft het project bijgedragen aan het ontwikkelen van verschillende vaardigheden, vooral aan het kunnen communiceren in vreemde talen en aan interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke vaardigheden, zoals samenwerken.

De projectleiders beoordelen de effecten op de deelnemers in grote lijnen hetzelfde als de deelnemers zelf.

De resultaten laten zien dat de projecten niet alleen effecten hebben op de deelnemers, maar ook op de projectleiders. Ruim de helft voelt zich beter voorbereid om in een ander land te studeren, te werken of te leven en iets meer dan de helft gelooft dat zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd. Ook is het Europees bewustzijn van de projectleiders vergroot. Andere effecten op projectleiders zijn niet onderzocht.

Tenslotte heeft het Youth in Action programma ook effect op de organisaties die bij het project betrokken zijn en op de omgeving waar de projecten plaatsvinden. Projectleiders en deelnemers zijn het er over eens dat het project hun organisatie meer contacten/partnerschappen met andere landen opbrengt. De projectleiders schatten in dat de betrokken gemeenschappen het project als een verrijking ervaren hebben en geven aan dat de lokale gemeenschappen open staan voor vergelijkbare projecten in de toekomst.

Wat zeggen de resultaten over de mate waarin de doelstellingen van Youth in Action worden gehaald?

Op basis van de resultaten van het onderzoek lijkt het er op dat de meeste doelstellingen van Youth in Action gehaald worden. Dat jongeren worden gestimuleerd tot participatie en actief 'Europees burgerschap' blijkt duidelijk uit de resultaten. Jongeren komen in aanraking met andere culturen en leren samenwerken met mensen uit andere culturen. Een deel van de deelnemers neem na afloop in grotere mate actief deel aan het maatschappelijke en/of politieke leven. Daarnaast is de kennis van Europa van veel deelnemers vergroot, zijn veel deelnemers meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken en is het Europees bewustzijn van veel deelnemers vergroot.

De deelnemers ontwikkelen tijdens het project hun interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke vaardigheden. Ze leren onder andere samen te werken in een team en om te gaan met mensen die een andere culturele achtergrond hebben dan zichzelf. Ook heeft het project hen ontvankelijker gemaakt voor de multiculturaliteit van Europa en voelen ze zich meer betrokken bij mensen in een achterstandssituatie. Deze resultaten wijzen er op dat ook het tweede hierboven genoemde doel behaald wordt.

Een belangrijke uitkomst is dat de projecten bijdragen aan de uitbreiding van het netwerk en de focus van de betrokken organisaties. Organisaties breiden door betrokkenheid bij het project hun (internationale) netwerk uit en vinden bepaalde onderwerpen belangrijker zoals culturele diversiteit en het betrekken van jongeren in een achterstandssituatie, waardoor hun mogelijkheden toenemen. De toegenomen contacten/partnerschappen wijzen er ook op dat meer Europese samenwerking in het jeugdwerk en kennisuitwisseling op het gebied van jeugdbeleid plaatsvindt.

Afgaande op de gegevens van de jongeren zelf lijkt maar een beperkt aantal jongeren in een achterstandssituatie aan de projecten deel te nemen. De projectleiders geven echter aan dat er wel degelijk jongeren in een achterstandssituatie deelnemen. Feit blijft wel dat de meeste deelnemers een hoge opleiding volgen of afgerond hebben (HBO of universiteit) waardoor aannemelijk is dat jongeren in een achterstandssituatie in beperkte mate bereikt worden. Dit geldt althans voor de deelnemers die de vragenlijst hebben ingevuld. Het is mogelijk dat het onderzoek een vertekend

beeld oplevert, omdat jongeren in een achterstandssituatie eerder geneigd zullen zijn de vragenlijst niet in te vullen.

Discussie

De resultaten maken duidelijk, zoals hierboven reeds benoemd, dat het Youth in Action-programma op verschillende gebieden effecten heeft. De beschreven effecten hebben vooral betrekking op de houding/het bewustzijn/de betrokkenheid van jongeren. Of deze effecten ook leiden tot ander gedrag, namelijk participatie en actief 'Europees burgerschap', is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen. Een follow-upmeting zou inzicht kunnen geven in hoeverre sprake is van gedragsverandering en een blijvende houdingsverandering. Duidelijk is dat deelnemers door het programma wel gestimuleerd zijn om meer en actiever in de maatschappij te participeren.

Bij het onderzoek dienen enkele kanttekeningen geplaatst te worden. Allereerst wordt in dit rapport structureel de term 'effecten' gebruikt. Dat impliceert dat veranderingen kunnen worden toegeschreven aan het Youth in Action-programma. Het is echter niet uit te sluiten dat de veranderingen voor een deel ook ergens anders aan toe te schrijven zijn, bijvoorbeeld aan een opleiding die iemand in dezelfde periode volgt. Verder zijn veranderingen niet objectief vastgesteld: de deelnemers hebben immers zichzelf achteraf beoordeeld. Wel is het zo dat de gegevens van de projectleiders en de deelnemers hetzelfde beeld opleveren waardoor het beeld waarschijnlijk redelijk betrouwbaar is.

Tenslotte is niet bekend of de respondentengroep een goede afspiegeling is van de totale groep deelnemers en projectleiders en dus of de resultaten representatief zijn voor Youth in Action. Ook zijn de resultaten niet zonder meer te generaliseren naar Nederlandse deelnemers, omdat slechts een minderheid van de deelnemers van Nederlandse afkomst is. Uit een vergelijking met de rapportages van een aantal andere RAY-netwerkl landen blijkt dat de resultaten in grote lijnen overeenkomen. Daardoor is aannemelijk dat de resultaten uit dit onderzoek een redelijk betrouwbaar beeld opleveren van Youth in Action en dat deze resultaten ook voor Nederlandse deelnemers gelden.

De resultaten van het onderzoek bieden voldoende grond om te concluderen dat Youth in Action een grote impact heeft op zowel deelnemers en projectleiders als betrokken organisaties en lokale gemeenschappen en van toegevoegde waarde is.

1. Inleiding

In dit rapport presenteren we de uitkomsten van het onderzoek naar de effecten van Youth in Action in Nederland. Nederland maakt sinds 2010 deel uit van het zogenaamde RAY-netwerk, waarbij een aantal Youth in Action-programmalanden aangesloten is. Het doel van dit netwerk is de effecten van het programma Youth in Action op eenzelfde manier te monitoren. In deze inleiding komt aan de orde wat Youth in Action en het RAY-netwerk inhouden en hoe dit rapport is opgebouwd.

1.1 Youth in Action

Het Europese subsidieprogramma Youth in Action financiert internationale groepsuitwisselingen voor jongeren, internationaal vrijwilligerswerk en andere internationale jongerenprojecten voor jongeren van 13 tot 30 jaar, zoals seminars en netwerkactiviteiten. Youth in Action biedt ook mogelijkheden voor internationale trainingen en bijeenkomsten over samenwerking en kennisuitwisseling tussen vrijwilligers en professionals in de jeugdsector. Het programma heeft een looptijd van 2007 tot en met 2013.

Het programma heeft als algemene doelstellingen:

- het stimuleren van participatie en actief 'Europees burgerschap' bij jongeren;
- het ontwikkelen van solidariteit tussen jongeren, vooral gericht op het omgaan met diversiteit en stimuleren van sociale cohesie in de Europese Unie;
- het verbeteren van de kwaliteit van de ondersteuningsstructuur voor jongerenactiviteiten en de mogelijkheden van maatschappelijke jeugdorganisaties;
- het stimuleren van Europese samenwerking in het jeugdbeleid, en
- het betrekken van jongeren in een achterstandssituatie.

1.2 Youth in Action in cijfers

In 2010 was voor het programma Youth in Action 3.327.411 euro beschikbaar voor het Nederlandse Nationale Agentschap. Tabel 1.1 geeft een overzicht van het aantal aanvragen en deelnemers per activiteitstype. Deze activiteitstypen worden binnen het programma aangeduid met de term 'acties' (binnen het programma zijn deze genummerd; de nummers zijn ook aangegeven in de tabel).

Tabel 1.1 Youth in Action in Nederland 2010

Activiteit/Actie	Aantal aanvragen	Percentage goedgekeurd	Aantal deelnemers
Jongerenuitwisseling (1.1/3.1)	83	51%	1269
Jongereninitiatief (1.2)	70	41%	161
Democratieproject (1.3)	11	54%	1135
Europees vrijwilligerswerk (EVS; 2.1)	58	93%	215
Training & netwerkproject (4.3 / 3.1)	36	50%	392
Bijeenkomsten jongeren en beleidsmakers (5.1)	14	28%	589

1.3 RAY-netwerk

Wat zijn de effecten van Youth in Action op jongeren, jongerenwerkers en jonge begeleiders in de projecten die door Youth in Action worden gefinancierd? Wat leren zij en welke competenties ontwikkelen zij door deel te nemen aan de projecten? Wat zijn de effecten op hun attitudes, waarden en gedrag? Hoe draagt het programma bij aan het bereiken van de doelen van het Youth in Action programma? Om antwoord te krijgen op dergelijke vragen nam het Oostenrijkse Nationale Agentschap het initiatief tot het opstarten van het 'Research-based Analysis of Youth in Action'-netwerk (RAY-netwerk) om gezamenlijk onderzoeksactiviteiten te ondernemen die de nationale grenzen overstijgen. In juni 2008 vond de eerste bijeenkomst plaats; sindsdien komen de deelnemende landen twee keer per jaar bij elkaar om ervaringen uit te wisselen en nieuwe onderzoeksmogelijkheden te initiëren. Nederland sloot zich in 2010 bij het netwerk aan. Inmiddels nemen vijftien landen deel: Oostenrijk, België, Bulgarije, Tsjechië, Estland, Finland, Duitsland, Hongarije, Liechtenstein, Luxemburg, Polen, Slowakije, Zweden, Turkije en Nederland.

De doelen van het RAY-netwerk zijn:

- bijdragen aan het verbeteren en garanderen van de kwaliteit van de implementatie van Youth in Action;
- bijdragen aan de ontwikkeling van evidence-based en research-informed jeugdbeleid;
- het verbeteren van inzicht over de processen en uitkomsten van niet-formele leeractiviteiten, specifiek op het gebied van jeugd.

Nederland heeft zich aangesloten bij het RAY-netwerk om meer zicht te krijgen op a) de gevolgen die deelname aan Youth in Action heeft op jongeren en jongerenwerkers en b) op de doelgroep die met Youth in Action wordt bereikt. In het huidige onderzoek staat de vraag centraal welke impact Youth in Action heeft op deelnemers, projectleiders en organisaties. Onderzoeksvragen die in dit rapport beantwoord worden, zijn:

- Wie zijn de jongeren die aan Youth in Action deelnemen?
- Welke effecten heeft Youth in Action op deelnemers, projectleiders, organisaties en lokale gemeenschappen?
- Wat zeggen de resultaten over de mate waarin de doelstellingen van Youth in Action worden gehaald?

1.4 Opbouw van het rapport

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksopzet toegelicht en wordt een beschrijving van de onderzoeksgroep gegeven. Gegevens over de achtergrond van de deelname, de Youthpass en de gestructureerde dialoog komen in hoofdstuk 3 aan de orde. Hoofdstuk 4 is het meest omvangrijke hoofdstuk: in dit hoofdstuk komen verschillende soorten effecten van het Youth in Action-programma aan bod. De conclusies en discussie volgen in hoofdstuk 5.

2. Onderzoeksopzet

2.1 Methode

Het onderzoek betreft een kwantitatief onderzoek en kan als een beschrijvend onderzoek worden beschouwd. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een vragenlijst die gezamenlijk door de RAY-landen is ontwikkeld. De vragenlijst is op basis van de eerste ervaringen aangepast in de zomer van 2010. Er bestaan twee versies van de vragenlijst: een voor de projectdeelnemers en een voor de projectleiders. In de vragenlijst komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- achtergrondinformatie over de respondenten, zoals leeftijd, geslacht en het al dan niet behoren tot een minderheid;
- toegankelijkheid van het programma (alleen gevraagd aan projectleiders);
- informatie en communicatie rondom het programma;
- invloed van Youth in Action op competenties en vaardigheden, attitudes en meningen.

Binnen het RAY-netwerk worden op twee momenten in het jaar data verzameld, eenmaal in het voorjaar en eenmaal in het najaar. De onderzoeksdata zijn door de deelnemende Nationale Agentschappen verzameld. Ze hebben de e-mailadressen aangeleverd van projectdeelnemers en projectleiders die betrokken waren bij een project dat tot zes maanden voor het verzenden van de vragenlijsten was afgelopen.

Voor het huidige onderzoek zijn de gegevens geanalyseerd van twee dataverzamelingsrondes: november 2010 en mei 2011. De vragenlijsten zijn via internet centraal uitgezet door het RAY-onderzoeksteam van de Universiteit van Innsbruck. Ongeveer twee weken na het uitzetten van de vragenlijsten is een reminder verstuurd. Voor dit onderzoek zijn dus gegevens verzameld over projecten die tussen 1 januari 2010 en 30 april 2011 zijn afgerond.

2.2 Respons

In Tabel 2.1 is te zien dat in november 2010 en mei 2011 de vragenlijst naar 967 deelnemers en 426 projectleiders is verstuurd. Sommige e-mails kwamen terug omdat ze niet afgeleverd konden worden. De vragenlijst is door 916 deelnemers en 394 projectleiders ontvangen. Daarvan zijn respectievelijk 299 en 97 vragenlijsten ingevuld teruggestuurd, wat een responspercentage van 32,6% en 24,6% oplevert. Het responspercentage voor de deelnemers is nagenoeg gelijk aan het gemiddelde responspercentage van alle RAY-netwerklanten (32,4%). Het responspercentage voor de projectleiders ligt iets lager dan het gemiddelde van alle RAY-landen (29,6%).

Tabel 2.1 Respons vragenlijsten

Respondentgroep	Aantal verzonden vragenlijsten	Aantal bereikte personen	Aantal ingevulde vragenlijsten	Respons-percentage
Deelnemers	967	916	299	32,6%
Projectleiders	426	394	97	24,6%

De vragenlijsten van 35 van de 299 deelnemers zijn uit het bestand verwijderd. Sommige deelnemers bleken een groot deel van de vragenlijst niet ingevuld te hebben. Daarnaast ging het om deelnemers die ouder waren dan 35 jaar en aan een ander type actie hadden deelgenomen dan een training of netwerkproject. Omdat dit in principe niet mogelijk is, is de kans groot dat deze respondenten onterecht de vragenlijst hebben gekregen. Ook is een enkele vragenlijst verwijderd van respondenten die aan Actie 5.1 hebben deelgenomen. Het aantal deelnemers aan deze actie was zo beperkt, dat zij buiten de analyse zijn gehouden. In totaal bleven 264 deelnemers over die bij dit onderzoek betrokken werden.

Van de 97 projectleiders vielen acht projectleiders af van wie de vragenlijst niet kon worden gebruikt voor het onderzoek, omdat een groot deel van de vragenlijst niet was ingevuld of omdat ze bij Actie 5.1 betrokken waren. In totaal bleven 89 vragenlijsten van projectleiders over voor de analyses.

2.3 Analyse

Voor het analyseren van de gegevens is gebruik gemaakt van het statistische verwerkingsprogramma SPSS. De gegevens zijn door het onderzoeksteam in Innsbruck in SPSS aangeleverd. Omdat de uitgezette vragenlijst erg uitgebreid was, is eerst door het Nederlandse Agentschap bepaald welke vragen uit de vragenlijst bij het onderzoek betrokken werden. De gegevens op de geselecteerde vragen zijn vervolgens met behulp van SPSS uitgedraaid in frequentietabellen. De rapportage bestaat voornamelijk uit een presentatie van deze tabellen met een toelichting daar op. Voor de overzichtelijkheid van het rapport zijn de gegevens in de tabellen niet uitgesplitst naar de verschillende acties. Waar relevant en van toepassing worden verschillen tussen acties in de tekst toegelicht. Bij het vergelijken van de scores tussen de verschillende acties zijn de scores op de democratieprojecten (1.3) buiten beschouwing gelaten, omdat het zowel bij de deelnemers als projectleiders om kleine aantallen gaat waardoor deze cijfers mogelijk niet representatief zijn. De gegevens die in dit onderzoek zijn gebruikt, worden daarnaast ook gebruikt voor het transnationale onderzoek dat door het onderzoeksteam van Innsbruck wordt uitgevoerd.

2.4 Beschrijving respondenten: de deelnemers

Er zijn 264 deelnemers die aan een van de projecten hebben deelgenomen die door het Nederlandse Agentschap gefinancierd zijn. Daarvan komen 77 deelnemers (29%) uit Nederland. De meeste deelnemers (85%) namen deel aan een project dat in Nederland werd uitgevoerd. In Tabel 2.2 is te

zien aan welk type acties de deelnemers deelnamen. De meest voorkomende activiteit is de jongerenuitwisseling. De helft van de bevroegde deelnemers nam hieraan deel.

Tabel 2.2 Aantal respondenten per actie (N=264)

Actie	Aantal deelnemers	Percentage
Jongerenuitwisseling (1.1/3.1)	131	50%
Jongereninitiatief (1.2)	29	11%
Democratieproject (1.3)	9	3%
Europees vrijwilligerswerk (EVS; 2.1)	38	14%
Training & netwerk (3.1/4.3)	57	22%

Achtergrondkenmerken deelnemers

Onder de deelnemers zijn meer vrouwen dan mannen: 154 vrouwen (59%) en 107 mannen (41%). De leeftijd van de deelnemers varieert van 14 tot 57 jaar, de meeste deelnemers zijn echter tussen de 14 en 30 jaar (95%). Een enkele deelnemer is ouder dan dertig jaar. De gemiddelde leeftijd is 22,8 jaar (SD=5,0).

Bijna de helft van de deelnemers heeft een universitaire achtergrond (49%), 33 deelnemers hebben een HBO-achtergrond of een vergelijkbare achtergrond (13%), 64 deelnemers volgen of hebben een MBO-opleiding of een vergelijkbare opleiding gevolgd (24%), 7 deelnemers zitten of zaten op de technische school (3%), 25 deelnemers volgen voortgezet onderwijs (10%) en een enkeling heeft basisonderwijs als hoogste opleidingsniveau aangegeven (1%). Wanneer je de Nederlandse deelnemers vergelijkt met de niet-Nederlandse deelnemers valt op dat er relatief weinig MBO'ers en universitaire deelnemers zijn en relatief veel deelnemers die voortgezet onderwijs of een HBO-opleiding volgen of hebben gevolgd.

Net als de deelnemers zelf, zijn ook veel van hun ouders hooggeschoold. Van de vaders en moeders van de deelnemers heeft respectievelijk 47% en 53% een HBO- of universitaire achtergrond of vergelijkbare achtergrond. Bij het begin van het project volgden de meeste deelnemers onderwijs/een opleiding (61%). Een beperkt aantal deelnemers had op dat moment een fulltime baan (16%).

Betrokkenheid jongeren in een achterstandssituatie'

In de vragenlijst voor de deelnemers zijn vragen opgenomen om na te gaan in hoeverre 'jongeren in een achterstandssituatie' aan Youth in Action mee doen. Met jongeren in een achterstandssituatie bedoelt Youth in Action jongeren die in het nadeel zijn ten opzichte van hun leeftijdsgenoten vanwege sociale, economische, educatieve, culturele, gezondheids- of geografische redenen of door een lichamelijke en/of psychische beperking.

Van de 264 deelnemers zijn er dertig (11%) die thuis een andere taal spreken dan de officiële taal of een van de officiële talen in hun land. Een kleine groep deelnemers (10%) rekt zichzelf tot een culturele, etnische, religieuze of linguïstische minderheid. Binnen deze groep bestaat de grootste groep (40%) uit deelnemers die tot een etnische of culturele minderheid behoren. De meeste

deelnemers 53% voelen zich bevoordeeld ten opzichte van andere mensen in hun land. Een minderheid (16%) voelt zich benadeeld. Ruim een kwart van de deelnemers (28%) heeft deze vraag niet beantwoord. Een grote groep (42%) geeft aan geconfronteerd te worden met obstakels die de toegang tot onderwijs, werk, actieve deelname aan de maatschappij en politiek en/of hun bewegingsvrijheid belemmeren. Belemmeringen in werk en werkgelegenheid worden het vaakst genoemd (26%). Vervolgens is gevraagd om welke soort hindernissen het gaat, zie Tabel 2.3. Veruit het meest wordt het hebben van onvoldoende geld genoemd, wat waarschijnlijk te maken heeft met het feit dat veel deelnemers nog een opleiding volgen en geen fulltime betaalde baan hebben. Andere hindernissen komen aanzienlijk minder voor.

Tabel 2.3 Hindernissen volgens de deelnemers

Hindernis	Aantal deelnemers	Percentage
Niet genoeg geld hebben	65	25%
Onderwijs ontoereikend, niveau niet bereikt of niet voltooid	17	6%
Wonen in een afgelegen gebied met slechte vervoersverbindingen	16	6%
Mijn maatschappelijke achtergrond	14	5%
Het behoren tot een culturele/etnische minderheid	13	5%
Gezinsverantwoordelijkheden en/of relaties	12	5%
Gezondheidsproblemen	7	3%
Het behoren tot een achtergestelde of gediscrimineerde groep	5	2%
Problemen hebben met de officiële taal/talen in mijn land	3	1%
Het hebben van een lichamelijke beperking	0	0%
Andere hindernissen	39	15%

De projectleiders is gevraagd naar deelname van ‘jongeren in een achterstandssituatie’. Deze vraag is voorgelegd aan de 66 projectleiders die in de vragenlijst hebben aangegeven een van de volgende type projecten te hebben geleid: projecten met jongeren zoals groepsuitwisselingen (Actie 1.1 of 3.1), jongereninitiatieven (Actie 1.2), jongerenprojecten rondom democratie (Actie 1.3), jongeren seminars (Actie 5.1) of Europees vrijwilligerswerk (Actie 2.1). Van deze 66 projectleiders zeggen veertig projectleiders (61%) dat aan hun project jongeren in een achterstandssituatie hebben deelgenomen. In 16% van de projecten gaat het om een aandeel van minder dan 10%, in 29% van de projecten om 10% tot 25%, in 16% om 25% tot 50% en in 29% om meer dan 50%. De overige 10% van de projectleiders kon zich de situatie niet meer herinneren. Het aandeel jongeren in een achterstandssituatie is ongeveer gelijk voor jongeren die uit hetzelfde land als de projectleider komen als voor de totale groep jongeren. In Tabel 2.4 is te zien met welk soort hindernissen de jongeren te maken hebben. De tabel maakt duidelijk dat de jongeren met verschillende soorten hindernissen te maken hebben. Vooral sociale hindernissen en economische hindernissen komen vaak voor.

Tabel 2.4 Hindernissen volgens de projectleiders

Actie	Aantal projectleiders	%
Sociale hindernissen <i>Jongeren die worden gediscrimineerd; jongeren met beperkte sociale vaardigheden, antisociaal gedrag of riskante seksuele gedragingen,; jongeren in een kwetsbare situatie; (oud-)gedetineerden; (oud)-drugs- of alcoholverslaafden; jonge en/of alleenstaande ouders; wezen; jongeren van gebroken gezinnen.</i>	31	78%
Economische hindernissen <i>Jongeren met een lage levensstandaard, laag inkomen, afhankelijkheid van de sociale zekerheid; jongeren die voor langere tijd werkloos of arm zijn; dakloze jongeren; jongeren met schulden of financiële problemen.</i>	28	70%
Educatieve hindernissen <i>Jongeren met leerproblemen; vroege schoolverlaters en jongeren zonder diploma; minder gekwalificeerde personen; jongeren met slechte schoolprestaties.</i>	17	43%
Culturele hindernissen <i>Jonge immigranten, asielzoekers of kinderen van immigrantenfamilies; asielzoekers; jongeren die tot een nationale of etnische minderheid behoren; jongeren met taalachterstanden en culturele-/integratieproblemen.</i>	15	38%
Fysiek of mentaal nadeel <i>Jongeren met mentale, fysieke, zintuigelijk of andere handicaps.</i>	8	20%
Gezondheidsproblemen <i>Jongeren met chronische gezondheidsproblemen, ziektes of psychiatrische condities; jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen.</i>	3	8%
Geografische hindernissen <i>Jongeren van afgelegen of plattelandsgebieden; jongeren die op kleine eilanden of in de periferie leven; jongeren uit stedelijke probleemzones, jongeren uit gebieden met minder diensten.</i>	10	25%

2.5 Beschrijving respondenten: de projectleiders

Er zijn 89 projectleiders die een project hebben geleid dat door het Nederlandse Agentschap is gefinancierd. Zo'n driekwart van de projectleiders (74%) komt uit Nederland. De meeste projectleiders (71%) leidden een project dat in Nederland plaatsvond. Tabel 2.5 laat zien van wat voor type acties zij projectleider waren.

Tabel 2.5 Type acties (N=89)

Actie	Aantal deelnemers	Percentage
Jongerenuitwisseling (1.1/3.1)	45	51%
Jongereninitiatief (1.2)	10	11%
Democratieproject (1.3)	2	2%
Europees vrijwilligerswerk (EVS; 2.1)	15	17%
Training & netwerk (3.1/4.3)	17	19%

Achtergrondkenmerken projectleiders

Onder de projectleiders vormen de vrouwen net een minderheid: 44% van de projectleiders is vrouw, 56% is man. De projectleiders zijn hoogopgeleid: 48 projectleiders (54%) hebben een universitaire achtergrond en 33 projectleiders (37%) hebben een HBO-achtergrond of een vergelijkbare achtergrond. De overige acht projectleiders hebben als hoogste opleidingsniveau MBO, technische school of basisonderwijs of iets vergelijkbaars.

Twintig projectleiders rekenen zichzelf tot een culturele, etnische, religieuze of linguïstische minderheid (23%). Ook bij de projectleiders wordt de grootste groep gevormd door mensen behorend tot een etnische of culturele minderheid (35% van 23%).

De meeste projectleiders (61%) waren als vrijwilliger bij het project betrokken. Ongeveer de helft had zowel een educatieve als organisatorische rol in het project, een derde hoofdzakelijk een organisatorische rol en kleine groep (12%) hoofdzakelijk een educatieve rol.

3. Deelname, Youthpass en gestructureerde dialoog

3.1 Deelname aan Youth in Action

Toegang tot Youth in Action

De deelnemers en projectleiders is gevraagd hoe zij betrokken zijn geraakt bij het project. Op deze vraag konden zij meerdere antwoorden geven. Meer dan de helft van de deelnemers is betrokken geraakt bij het project via een jongerengroep of jongerenorganisatie (55%). Daarnaast is een aanzienlijk deel van de deelnemers bij het project betrokken geraakt door vrienden of kennissen (36%). Andere manieren waarop deelnemers bij het project betrokken zijn geraakt, zoals een collega, media, het Nationale Agentschap van Youth in Action en de website van de Europese Unie, zijn bij minder dan 15% van de groep aan de orde.

Ook onder de projectleiders wordt de grootste groep gevormd door personen die via een jongerengroep of jongerenorganisatie bij het project betrokken zijn geraakt. Het gaat wel om een kleinere groep, namelijk dertig van de 89 projectleiders (34%). Een groep van 21 projectleiders is bij het project betrokken geraakt via het Nationale Agentschap van Youth in Action (24%) en dertien projectleiders werden bij het project betrokken via vrienden of kennissen (15%). Andere manieren werden door minder dan 15% van de projectleiders genoemd.

Motivatie deelnemers

In het onderzoek is een open vraag opgenomen die de deelnemers vraagt om hun reden voor deelname aan het Youth in Action project. Van de 264 deelnemers gaven 210 deelnemers een antwoord dat geanalyseerd kon worden. In een aantal gevallen gaven de deelnemers meerdere redenen, in die gevallen is alleen het eerste antwoord in de analyse opgenomen.

De meest gehoorde reden is dat de deelnemer specifiek geïnteresseerd was in het thema van de uitwisseling (N=40). Twee voorbeelden zijn 'het ontwikkelen van competenties op het gebied van conflict management en vredesopbouw' en 'om te werken met werklozen'.

De twee daarop volgende antwoordcategorieën die het meest genoemd worden betreffen het ontmoeten van nieuwe mensen en intercultureel leren. De eerste categorie geeft een algemene interesse weer (bijvoorbeeld 'het ontmoeten van nieuwe mensen en ontdekken van nieuwe plekken'), terwijl de tweede groep veel meer de nadruk legt op de interculturele component (bijvoorbeeld 'om te leren van de culturen en religies van jongeren uit andere landen'). Als we deze twee groepen samen nemen vormen ze een grotere categorie (N=58) dan de groep die specifiek geïnteresseerd is in het thema.

Deelname van weer een ander deel van de respondenten wordt ingegeven door leren: in het algemeen (N=11), van een taal (N=5), van het ontwikkelen van vaardigheden in jeugdwerk (N=10) of nieuwsgierigheid (N=5). Hieraan gerelateerd zijn de categorieën 'het opdoen van internationale ervaring' (N=4) en 'om te werken voor een bepaalde organisatie' (N=18).

Daarnaast zijn twee categorieën die niet gericht zijn op persoonlijk gewin: het stimuleren van samenwerking (N=14) en het bevorderen van Europees gedachtegoed (N=2). Daarentegen richten de redenen plezier hebben (N=14) en het verder gaan op een voorgaande ervaring (N=11) zich wel op persoonlijk voordeel.

Aanvraagprocedure

Van de 89 projectleiders behoorden er veertig (45%) tot een organisatie die de aanvrager van het project was en daarvoor financiering ontving. Deze projectleiders kregen een aantal vragen over de aanvraagprocedure en de administratie van het project voorgelegd. Het meest positief waren de projectleiders over de begrijpelijkheid van informatie die nodig was om een aanvraag te doen, het gemak om aan de subsidievoorwaarden te voldoen, de passendheid van de subsidieregels en de berekeningsmethodes en de passendheid van het subsidiesysteem in het algemeen. Tachtig procent of meer van de veertig projectleiders beoordeelde deze stellingen als enigszins waar of waar. Het laagst scoorden de eenvoud van de aanvraagprocedure, de eenvoud van het rapporteren en de eenvoud van het administratieve management in vergelijking met andere subsidieprogramma's. Deze stellingen vonden respectievelijk 58%, 53% en 43% van de projectleiders enigszins waar of waar.

3.2 Youthpass

In 2007 introduceerde de Europese Commissie de Youthpass om de erkenning van niet-formeel leren te bevorderen. De Youthpass is een hulpmiddel voor deelnemers aan Youth in Action-projecten om hun opgedane ervaring te beschrijven en te laten zien wat ze geleerd hebben. Ruim de helft van de deelnemers (56%) zegt te zijn geïnformeerd over de Youthpass en de voordelen daarvan. Iets meer dan een kwart (28%) zegt niet te zijn geïnformeerd en de overige deelnemers kunnen het zich niet herinneren of hebben de vraag niet beantwoord. De meeste deelnemers die aangeven te zijn geïnformeerd over de Youthpass hebben ook een Youthpass. In totaal hebben 121 jongeren (46%) een Youthpass.

Van de 89 projectleiders geven er 52 aan dat de Youthpass in hun project gebruikt is (58%). De respondenten die deze vraag met 'ja' beantwoordden, kregen een aantal vragen over de Youthpass voorgelegd. De antwoorden op deze vraag staan gepresenteerd in Tabel 3.1. De meeste projectleiders ontvingen de benodigde informatie over de Youthpass (87% antwoordt enigszins waar of helemaal waar) en vonden de informatie duidelijk en begrijpelijk (85%). Zij antwoordden dat de deelnemers in detail werden geïnformeerd over de Youthpass (83%), dat de deelnemers een Youthpass wilden ontvangen (81%) en dat de deelnemers ook daadwerkelijk een Youthpass ontvingen (92%). Ruim de helft van de projectleiders vond dat de Youthpass breed geïntegreerd in het project is (56%).

Tabel 3.1 Inbedding van de Youthpass in het project (N=52)

Helemaal niet waar	Helemaal niet waar	Niet echt waar	Enigszins waar	Helemaal waar	Geen mening/missing
Ik ontving alle nodige informatie over de Youthpass	1 (2%)	2 (4%)	13 (25%)	32 (62%)	4 (8%)
De informatie over de Youthpass was duidelijk en begrijpelijk	-	5 (10%)	16 (31%)	28 (54%)	3 (8%)
De deelnemers werden in detail geïnformeerd over de Youthpass	1 (2%)	6 (12%)	16 (31%)	27 (52%)	2 (4%)
De Youthpass was breed geïntegreerd in het project en zijn methoden	5 (10%)	14 (27%)	13 (25%)	16 (31%)	4 (8%)
De deelnemers wilden een Youthpass ontvangen	1 (2%)	4 (8%)	18 (35%)	24 (46%)	5 (10%)
De deelnemers ontvingen een Youthpass	-	2 (4%)	11 (2%)	37 (71%)	2 (4%)

3.3 Gestructureerde dialoog

Minder bekend zijn de deelnemers met de zogenaamde ‘gestructureerde dialoog’. De gestructureerde dialoog is ingevoerd door de Europese Commissie om een nieuwe mogelijkheid te creëren om jongeren in politieke processen te betrekken. Slechts 45 (17%) van de 264 deelnemers heeft gehoord van de gestructureerde dialoog. Iets meer dan de helft daarvan, 24 deelnemers (9% van de totale groep) heeft ervaring met activiteiten rondom de gestructureerde dialoog. Een groep van 124 deelnemers gaf in een open vraag hun reactie op de vraag wat ze van de aanpak van de gestructureerde dialoog vonden. Van deze groep stonden 85 respondenten positief tegenover de aanpak, maar een groot gedeelte van deze groep gaf slechts aan dat ze het een goed idee vonden (‘Ik denk dat het een interessant kans is’). Een substantiële groep (24%) antwoordde ‘ik weet het niet’ op deze vraag. Vier personen staan uitdrukkelijk negatief tegenover deze aanpak. Het meest voorkomende argument vóór de gestructureerde dialoog is dat het goed is om jongeren te betrekken, omdat het participatie en direct contact met politici bevordert.

Tenslotte is een groep van vijftien deelnemers die positief staat ten opzichte van de gestructureerde dialoog, maar praktische bezwaren ziet bij de implementatie. Hun opmerkingen zijn bijvoorbeeld: ‘Zou nuttig kunnen zijn, maar dat is afhankelijk van de werkvorm van de bijeenkomst en de intentie van de beleidsmakers of ze bereid zijn open te staan voor nieuwe inzichten’ en ‘Goed, maar als het opgelegd wordt zal het niet werken’.

4. Impact van Youth in Action

4.1 Effecten op deelnemers en projectleiders

Effecten op gedrag en houding

In het onderzoek is gekeken naar effect van deelname aan een project op het gedrag en de houding van deelnemers. Tabel 4.1 laat de uitkomsten voor de totale groep deelnemers zien. De items uit de tabel zijn afgeleid van de vier permanente prioriteiten van het Youth in Action-programma. De tabel geeft weer dat 40% van de deelnemers een toename laat zien met betrekking tot deze prioriteiten. Zo is bijna de helft van de deelnemers na afloop van het project meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken. Voor ongeveer de helft van de deelnemers geldt dat hun gedrag en houding niet is veranderd. Op een kleine groep deelnemers (9%) heeft het project een tegengesteld effect. Voor de tweede en derde stelling uit de tabel zijn grote verschillen tussen de verschillende acties. Van de deelnemers aan een training of netwerkproject is 56% na afloop meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken. Bij deelnemers aan een jongereninitiatief is dat percentage 35%. Van de laatst genoemde deelnemers voelt 45% zich juist meer betrokken bij de strijd tegen discriminatie, intolerantie, vreemdelingshaat of racisme, ten opzichte van 24% onder de EVS-deelnemers.

Tabel 4.1 Effect op gedrag en houding van deelnemers (N=264)

	In mindere mate	In gelijke mate	In grotere mate	Missing
Ik neem deel aan het maatschappelijk en/of politiek leven	29 (11%)	144 (55%)	90 (34%)	1 (<1%)
Ik ben geïnteresseerd in Europese vraagstukken (issues)	17 (6%)	117 (44%)	127 (48%)	3 (1%)
Ik voel mij betrokken bij de strijd tegen discriminatie, intolerantie, vreemdelingshaat of racisme	25 (10%)	140 (53%)	98 (37%)	1 (<1%)
Ik voel mij betrokken bij mensen in een achterstandssituatie	27 (10%)	124 (47%)	112 (42%)	1 (<1%)
Totaal	98 (9%)	525 (48%)	427 (40%)	6 (<1%)

Effecten op persoonlijke ontwikkeling

Tabel 4.2 geeft inzicht in de manier waarop deelnemers zich op persoonlijk niveau hebben ontwikkeld. Af te lezen is dat slechts 9% aangeeft dat het project geen specifieke invloed op hen heeft gehad. Als hoogste scoren 'beter om gaan met nieuwe situaties' (49%), 'meer zelfvertrouwen' (47%) en 'betere zelfkennis' (42%). Afwijkend is dat voor de jongereninitiatieven meer jongeren aangeven dat het project geen specifiek effect op hen heeft gehad (21%). Binnen dezelfde groep scoort 'beter omgaan met nieuwe situaties' wel hoog (62%).

Kleinere groepen deelnemers, tussen 20% en 23%, geven aan dat het project een bijdrage geleverd heeft aan hun capaciteit om beter met anderen samen te leven, met conflicten om te gaan of hun gedachten en gevoelens beter te uiten.

Tabel 4.2 Persoonlijke ontwikkeling van deelnemers (N=264)

Na deelname aan het project, heb ik gemerkt dat...	Aantal	Percentage
...dat ik nu beter omga met nieuwe situaties	130	49
...dat ik meer zelfvertrouwen heb	124	47
...dat ik mezelf beter ken	112	42
...dat ik nu zelfstandiger ben	86	33
...dat ik nu beter kan meeleven met anderen	60	23
...dat ik beter met conflicten kan omgaan	58	22
...dat ik nu beter in staat ben om mijn gedachten en gevoelens te uiten	53	20
...eerlijk gezegd, deelname aan het project geen specifiek effect op mij heeft gehad	23	9

Effecten op opleidings- en beroepsplannen

Uit Tabel 4.3 blijkt de deelname aan een Youth in Action-project een positieve uitwerking heeft op de opleidings- en beroepsplannen. Meest opvallend is dat meer dan de helft (52%) zeker van plan is zijn of haar talenkennis uit te breiden. Ook is bijna de helft (47%) zeker van plan om een langere periode in het buitenland door te brengen.

Daarnaast geven de jongeren aan dat ze in enige mate een duidelijker beeld hebben over hun verdere loopbaan. Voor deelnemers aan een jongereninitiatief geldt dit nog sterker (34% zeker). Tenslotte vinden de meeste deelnemers dat hun kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd (38% enigszins en 30% zeker).

Tabel 4.3 Effect op opleidings- en beroepsplannen van deelnemers (N=264)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Zeker	Missing
Ik heb een duidelijker beeld van mijn opleidingsplannen	30 (11%)	78 (30%)	114 (43%)	41 (16%)	1 (<1%)
Ik heb een duidelijker beeld van mijn professionele ambities en doelstellingen	20 (8%)	57 (22%)	121 (46%)	63 (24%)	3 (1%)
Ik ben van plan verder onderwijs te volgen	23 (9%)	43 (16%)	82 (31%)	115 (44%)	1 (<1%)
Ik ben nu echt van plan vreemde talen te leren	18 (7%)	36 (14%)	72 (27%)	137 (52%)	1 (<1%)
Ik ben nu echt van plan om in het buitenland te gaan studeren, te werken of stage te lopen of te wonen	21 (8%)	42 (16%)	77 (29%)	123 (47%)	1 (<1%)
Ik geloof dat mijn kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd	24 (9%)	59 (22%)	101 (38%)	78 (30%)	2 (<1%)

Een Youth in Action-project heeft niet alleen effecten op de opleidings- en beroepsplannen van deelnemers, maar ook op die van de projectleiders, al lijken de effecten iets kleiner (zie Tabel 4.4). Ruim 60% van de projectleiders vindt zich in meer of mindere mate beter voorbereid om in een ander land te studeren, te werken of te leven. Het projectleiderschap lijkt in mindere mate een duidelijker beeld van opleidings- en carrièreplannen op te leveren. Wellicht hadden projectleiders vooraf al een duidelijk beeld. Wel denkt iets meer dan de helft dat zijn/haar kansen op de

arbeidsmarkt zijn verbeterd (29% enigszins waar en 26% helemaal waar) en is iets meer dan de helft van plan om verder onderwijs of een training te volgen (24% enigszins waar en 27% helemaal waar).

Tabel 4.4 Effect op opleidings- en beroepsplannen van projectleiders (N=89)

	Helemaal niet waar	Niet echt waar	Enigszins waar	Helemaal waar	Geen mening/missing
Ik ben beter voorbereid om in een ander land te studeren, werken of leven.	6 (7%)	23 (26%)	32 (36%)	24 (27%)	4 (5%)
Ik heb een duidelijker beeld van mijn verdere opleidingsplannen.	20 (23%)	23 (26%)	28 (32%)	14 (16%)	4 (5%)
Ik heb een duidelijker beeld van mijn aspiraties voor mijn professionele carrière en doelen.	20 (23%)	23 (26%)	28 (32%)	14 (16%)	4 (5%)
Ik geloof dat mijn kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd.	13 (15%)	23 (26%)	26 (29%)	23 (26%)	4 (5%)
Ik ben nu van plan verder onderwijs of een training te volgen.	14 (16%)	26 (29%)	21 (24%)	24 (27%)	4 (5%)

4.2 Vaardigheden en kennis

De Europese Commissie heeft een gezamenlijk Europees kader van acht kerncompetenties ontwikkeld die essentieel zijn om deel te kunnen nemen aan een kennismaatschappij. Het gaat om de volgende kerncompetenties:

- 1) communicatie in de moedertaal
- 2) communicatie in vreemde talen
- 3) wiskundige competentie en basiscompetenties op het gebied van exacte wetenschappen en technologie
- 4) digitale competentie
- 5) leercompetentie
- 6) interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke competentie
- 7) ondernemerschap
- 8) cultureel bewustzijn

Deze acht kerncompetenties zijn in de vragenlijst uitgewerkt in meer concrete stellingen die zowel door de deelnemers als de projectleiders zijn beoordeeld over de deelnemers. Tabel 4.5 laat de uitkomsten op de stellingen zien zoals deze beoordeeld zijn door de deelnemers. Uit het overzicht blijkt dat de deelnemers vinden dat ze door deelname aan het project vooral de competenties 'communicatie in vreemde talen' en 'interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke competentie' meer hebben ontwikkeld. Ze kunnen beter communiceren met mensen die een andere taal spreken, hebben geleerd beter samen te werken in een team, kunnen nu beter omgaan met mensen die een andere culturele achtergrond hebben en kunnen beter naar een gezamenlijke oplossing zoeken wanneer er verschillende gezichtspunten zijn. Deelname aan het project heeft minder bijgedragen aan de ontwikkeling van de competenties 'communicatie in moedertaal' en

‘digitale competentie’. Een mogelijke verklaring is dat met name deze laatstgenoemde competenties voorafgaand aan het project al zodanig ontwikkeld waren dat relatief weinig ontwikkeling meer mogelijk was.

Er zijn geen duidelijke verschillen te zien in scores tussen de verschillende acties.

Tabel 4.5 Ontwikkeling van vaardigheden deelnemers (N=264)

	Door deelname aan dit project leerde ik beter...	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Zeker	Missing
Competentie 1	...mijn mening overtuigend te uiten tijdens discussie.	12 (5%)	56 (21%)	120 (46%)	74 (28%)	2 (<1%)
Competentie 1	...om moeilijke teksten en uitdrukkingen te begrijpen.	33 (13%)	103 (39%)	86 (33%)	38 (14%)	4 (2%)
Competentie 2	...met mensen te communiceren die een andere taal spreken.	7 (3%)	19 (7%)	63 (24%)	173 (66%)	2 (<1%)
Competentie 2	...mezelf verstaanbaar te maken in een andere taal.	8 (3%)	28 (11%)	79 (30%)	147 (56%)	2 (<1%)
Competentie 3	...mijn uitgaven te plannen en mijn geld uit te geven afgestemd op mijn budget.	47 (18%)	78 (30%)	69 (26%)	66 (25%)	4 (2%)
Competentie 3	...logisch na te denken en conclusies te trekken.	16 (6%)	51 (19%)	109 (41%)	83 (31%)	5 (2%)
Competentie 4	...om de nieuwe media (PC, internet) te gebruiken voor het vinden van informatie of om te communiceren.	55 (21%)	85 (32%)	68 (26%)	54 (21%)	2 (<1%)
Competentie 4	...PC's, internet en mobiele telefoon verantwoord te gebruiken.	52 (20%)	90 (35%)	65 (25%)	54 (21%)	3 (1%)
Competentie 5	...hoe beter te leren of hoe meer plezier te hebben tijdens het leren.	22 (8%)	62 (24%)	84 (32%)	94 (36%)	2 (<1%)
Competentie 5	...mijn eigen leren te plannen en zelfstandig uit te voeren.	36 (14%)	59 (22%)	98 (37%)	69 (26%)	2 (<1%)
Competentie 6	...samen te werken in een team.	7 (3%)	8 (7%)	93 (35%)	142 (54%)	4 (2%)
Competentie 6	...om te gaan met mensen die een andere culturele achtergrond hebben dan ikzelf.	3 (1%)	24 (9%)	57 (22%)	179 (68%)	1 (<1%)
Competentie 6	...naar een gezamenlijke oplossing te zoeken wanneer er verschillende gezichtspunten zijn.	9 (3%)	31 (12%)	105 (40%)	117 (44%)	2 (<1%)
Competentie 6	...hoe ik iets kan bereiken in het belang van de gemeenschap of de maatschappij.	16 (6%)	44 (17%)	110 (42%)	91 (35%)	3 (1%)
Competentie 6	...serieus over politieke onderwerpen te discussiëren.	35 (13%)	79 (30%)	87 (33%)	62 (24%)	1 (<1%)
Competentie 7	...om kansen voor mijn persoonlijke of professionele toekomst te identificeren.	14 (5%)	52 (20%)	100 (38%)	97 (37%)	1 (<1%)
Competentie 7	...een goed idee te ontwikkelen en in praktijk te brengen.	14 (5%)	30 (11%)	120 (46%)	98 (37%)	2 (<1%)
Competentie 8	...mezelf op creatieve of artistieke wijze te uiten.	28 (11%)	52 (20%)	88 (33%)	93 (35%)	3 (1%)
Competentie 8	...de waarde van verschillende soorten kunst en cultuur te zien.	16 (6%)	54 (21%)	94 (36%)	95 (36%)	5 (2%)

In tabel 4.6 zijn de resultaten van de projectleiders opgenomen. Opvallend is dat op basis van de beoordelingen van de projectleiders dezelfde twee competenties eruit springen die door de deelnemers het meest zijn ontwikkeld: 'communicatie in vreemde talen' en 'interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke competentie'. Maar liefst 91% van de projectleiders vindt dat de deelnemers door deelname aan het project beter kunnen samenwerken. Ook vindt 78% dat de deelnemers nu beter met mensen in een andere taal kunnen communiceren.

Lagere percentages vinden we bij de projectleiders ook terug bij de competenties 'communiceren in de moedertaal' en 'digitale competentie'. Wel vindt 53% van de projectleiders dat de deelnemers hebben geleerd om beter hun mening overtuigend te uiten tijdens discussie. In het algemeen komen de antwoorden van de projectleiders en deelnemers redelijk overeen.

Er zijn geen duidelijke verschillen te zien in scores tussen de verschillende acties.

Tabel 4.6 Ontwikkeling van vaardigheden deelnemers beoordeeld door projectleiders (N=89)

	De deelnemers leerden beter...	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Zeker	Missing
Competentie 1	...hun mening overtuigend te uiten tijdens discussie.	2 (2%)	4 (5%)	32 (36%)	47 (53%)	4 (5%)
Competentie 1	...om moeilijke teksten en uitdrukkingen te begrijpen.	13 (15%)	20 (23%)	34 (38%)	13 (15%)	9 (10%)
Competentie 2	...met mensen te communiceren die een andere taal spreken.	3 (3%)	3 (3%)	8 (9%)	70 (79%)	5 (6%)
Competentie 2	...zichzelf verstaanbaar te maken in een andere taal.	5 (6%)	1 (1%)	18 (20%)	62 (70%)	3 (3%)
Competentie 3	...hun uitgaven te plannen en hun geld uit te geven afgestemd op hun budget.	12 (14%)	26 (29%)	19 (21%)	19 (21%)	13 (15%)
Competentie 3	...logisch na te denken en conclusies te trekken.	1 (1%)	5 (6%)	48 (54%)	29 (33%)	6 (7%)
Competentie 4	...om de nieuwe media (PC, internet) te gebruiken voor het vinden van informatie of om te communiceren.	14 (16%)	13 (15%)	24 (27%)	31 (35%)	7 (8%)
Competentie 4	...op verantwoorde wijze PC's, internet en mobiele telefoons om te gaan.	12 (14%)	21 (24%)	28 (32%)	17 (19%)	11 (12%)
Competentie 5	...hoe ze meer plezier kunnen hebben tijdens het leren.	2 (2%)	9 (10%)	32 (36%)	38 (43%)	8 (9%)
Competentie 5	...hun eigen leren te plannen en zelfstandig uit te voeren.	8 (9%)	21 (24%)	27 (30%)	23 (26%)	10 (11%)
Competentie 6	...samenwerken in een team.	0 (0%)	0 (0%)	4 (5%)	81 (91%)	9 (10%)
Competentie 6	...om te gaan met mensen die een andere culturele achtergrond hebben dan zichzelf.	3 (3%)	5 (6%)	17 (19%)	61 (69%)	3 (3%)
Competentie 6	...naar een gezamenlijke oplossing te zoeken wanneer er verschillende gezichtspunten zijn.	0 (0%)	5 (6%)	28 (32%)	55 (62%)	1 (1%)
Competentie 6	...hoe ze iets kunnen bereiken in het belang van de gemeenschap of de maatschappij.	2 (2%)	12 (14%)	36 (40%)	36 (40%)	3 (3%)

Competentie 6	...serieus over politieke onderwerpen te discussiëren.	10 (11%)	19 (21%)	36 (40%)	18 (20%)	6 (7%)
Competentie 7	...om kansen voor hun persoonlijke of professionele toekomst te identificeren.	8 (9%)	13 (15%)	32 (36%)	29 (33%)	7 (8%)
Competentie 7	...een goed idee te ontwikkelen en in praktijk te brengen.	1 (1%)	9 (10%)	33 (37%)	43 (49%)	3 (3%)
Competentie 8	...zichzelf op creatieve of artistieke wijze te uiten.	3 (3%)	11 (12%)	20 (23%)	46 (52%)	9 (11%)
Competentie 8	...de waarde van verschillende soorten kunst en cultuur te zien.	3 (3%)	16 (18%)	25 (28%)	39 (44%)	6 (7%)

Kennistoename

De deelnemers konden maximaal drie onderwerpen aangeven waarover zij tijdens het project iets nieuws geleerd hebben (zie Tabel 4.7). Meer dan de helft van de jongeren gaf aan iets over Europa te hebben geleerd. Het onderwerp 'Europa' is verreweg het meest gekozen onderwerp. Andere veelgenoemde onderwerpen zijn kunst en cultuur, jongeren en jongerenbeleid en de maatschappelijke betrokkenheid (sociale integratie) van jongeren in een achterstandssituatie. Opvallend is dat onderwerpen als discriminatie, minderheden en leven met een beperking door een beperkt aantal deelnemers is genoemd.

Tabel 4.7 Onderwerpen waarover deelnemers iets geleerd hebben (N=264)

Tijdens dit project leerde ik iets nieuws over de volgende onderwerpen (maximaal 3 antwoorden mogelijk)	Aantal	Percentage
Europa	140	53%
Kunst en cultuur	96	37%
Jongeren en jongerenbeleid	71	27%
Sociale integratie van jongeren in een achterstandssituatie	60	23%
Stedelijke en plattelandsontwikkeling	56	21%
Milieu	46	17%
Ander onderwerp...	46	17%
Media en communicatie	43	16%
Sport en andere outdoor activiteiten	40	15%
Discriminatie	26	10%
Interreligieuze dialoog	25	10%
Minderheden	16	6%
Anti-discriminatie gebaseerd op seksuele oriëntatie	11	4%
Gelijke kansen voor mannen en vrouwen	9	3%
Roma gemeenschappen	8	3%
Gezondheid	7	3%
Leven met een beperking	7	3%
Eerlijk gezegd leerde ik eigenlijk niets nieuws tijdens dit project	4	2%

4.3 Europees bewustzijn

Zowel aan de deelnemers als aan de projectleiders zijn vragen voorgelegd met betrekking tot hun Europees bewustzijn. De antwoorden zijn weergegeven in Tabel 4.8 en Tabel 4.9. Vrijwel alle deelnemers zijn zich in meer of mindere mate meer bewust van gemeenschappelijke Europese waarden (40% enigszins en 42% zeker). Ook zijn zowel de meeste deelnemers als de meeste projectleiders door het project ontvankelijker geworden voor de multiculturaliteit van Europa en voelen zij zich meer Europeaan. Onder de deelnemers is nog wel een redelijke groep die zich niet echt (25%) of helemaal niet (12%) meer Europeaan voelt dan voorheen. Iets meer dan de helft van de projectleiders is nu meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken, een kwart is zeker meer geïnteresseerd. Er zijn geen duidelijke verschillen tussen de verschillende acties.

Tabel 4.8 Effecten op Europees bewustzijn deelnemers (N=264)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Zeker	Missing
Ik ben me bewuster van gemeenschappelijke Europese waarden.	13 (5%)	36 (14%)	105 (40%)	110 (42%)	0 (0%)
Dit project heeft mij ontvankelijker gemaakt voor de multiculturaliteit van Europa.	9 (3%)	34 (13%)	106 (40%)	111 (42%)	4 (2%)
Ik voel mij meer Europeaan dan voorheen.	32 (12%)	65 (25%)	85 (32%)	78 (30%)	4 (2%)

Tabel 4.9 Effecten op Europees bewustzijn projectleiders (N=89)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Zeker	Missing
Ik ben meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken.	2 (2%)	15 (17%)	47 (53%)	22 (25%)	3 (%)
Ik voel mij nu meer Europees.	3 (3%)	19 (21%)	34 (38%)	28 (32%)	5 (6%)
Ik ben ontvankelijker geworden voor de multiculturaliteit van Europa.	2 (2%)	10 (11%)	34 (38%)	40 (45%)	3 (3%)

De deelnemers is ook gevraagd naar hun beeld van de Europese Unie. Ongeveer tweederde van de deelnemers geeft aan dat hun beeld van de Europese Unie niet is veranderd door deelname aan het project. Bij iets minder dan een derde is het beeld beter geworden. Bij 2% is het beeld slechter geworden en eveneens 2% heeft de vraag niet beantwoord.

Bijna alle deelnemers (96%) waren ervan op de hoogte dat het project gefinancierd werd door de Europese Unie. Ook wisten de meeste deelnemers (93%) dat het geld van de Europese Unie door het Youth in Action programma werd verschaft.

4.4 Tevredenheid

De tevredenheid van de deelnemers aan de projecten is vastgesteld aan de hand van een aantal aspecten die in Tabel 4.10 zijn weergegeven. Uit de cijfers blijkt dat de deelnemers over het algemeen tevreden zijn over het project. Het project heeft aan de verwachtingen voldaan (64% antwoordt

‘zeker’ en 29% antwoordt ‘enigszins’) en deelnemers zouden anderen aanraden aan een vergelijkbaar project mee te doen (85% antwoordt ‘zeker’ en 11% antwoordt ‘enigszins’). Opvallend is dat alle negen deelnemers aan een democratieproject en bijna alle deelnemers aan een jongereninitiatief deze aspecten positief beoordelen. Zij lijken de meest tevreden groep deelnemers. Onder de EVS-deelnemers zijn de minste deelnemers die van plan zijn om de komende jaren aan een vergelijkbaar project deel te nemen. Dat is logisch, aangezien het niet mogelijk is om nogmaals aan een EVS-project van Youth in Action mee te doen. Ook op andere aspecten lijkt de EVS-groep iets lager te scoren dan de andere groepen, hoewel toch 92% van de EVS-deelnemers andere mensen zou aanraden met een vergelijkbaar project mee te doen.

Tabel 4.10 Tevredenheid deelnemers: aantal deelnemers dat stelling met ‘enigszins’ of ‘zeker’ heeft beantwoord

	Totaal	Acties 1.1/3.1	Actie 1.2	Actie 1.3	Actie 2.1 (EVS)	Acties 3.1/4.3
	N=264	N=131	N=29	N=9	N=38	N=57
Ik zou deelname aan een vergelijkbaar project aan andere mensen aanraden	254 (96%)	126 (96%)	29 (100%)	9 (100%)	35 (92%)	55 (96%)
Ik zou andere mensen aanraden om een soortgelijk project zelf te starten	241 (91%)	121 (92%)	27 (93%)	9 (100%)	33 (87%)	51 (89%)
Ik kon met mijn meningen en ideeën bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van dit project	219 (83%)	106 (81%)	29 (100%)	9 (100%)	29 (76%)	46 (81%)
Ik had het gevoel in het project goed geïntegreerd te zijn	247 (94%)	122 (93%)	28 (97%)	9 (100%)	34 (89%)	52 (91%)
Ik ben van plan om in de komende jaren aan een vergelijkbaar project deel te nemen	211 (80%)	112 (85%)	26 (90%)	8 (89%)	18 (48%)	47 (82%)
In het algemeen was deelname aan het project voor mij persoonlijk verrijkend	253 (96%)	124 (95%)	29 (100%)	9 (100%)	36 (95%)	51 (89%)
Ik heb al andere mensen aangeraden deel te nemen aan een vergelijkbaar project	228 (86%)	118 (90%)	28 (97%)	5 (56%)	32 (84%)	49 (86%)
In het algemeen heeft dit project aan mijn verwachtingen voldaan	244 (92%)	126 (95%)	28 (97%)	9 (100%)	31 (82%)	50 (88%)

4.5 Structurele effecten

De projectleiders hebben aangegeven vanuit welke organisatie zij bij het project betrokken waren. Vier projectleiders hebben de vragen niet beantwoord en zijn daarom niet in de tabellen meegenomen. In Tabel 4.11 en Tabel 4.12 is te zien wat voor organisaties bij de projecten betrokken zijn en waar de nadruk van de organisatie op ligt. De meerderheid van de projectleiders werkt bij een organisatie zonder winstbejag of een niet-overheidsorganisatie. De projectleiders van jongereninitiatieven zijn relatief vaak aan een informele groep jongeren verbonden. Zoals te zien is in Tabel 4.12, ligt de nadruk van de betrokken organisaties voornamelijk op georganiseerd jongerenwerk, jongerenuitwisseling en culturele activiteiten.

Tabel 4.11 Organisaties/groepen/bestuur projectleiders (N=85)

Mijn organisatie/groep/bestuur is	Totaal	Acties 1.1/3.1	Actie 1.2	Actie 1.3	Actie 2.1 (EVS)	Acties 3.1/4.3
	N=85	N=43	N=10	N=2	N=14	N=16
Een lokale of regionale openbare entiteit (d.w.z. een gemeente, regionale overheid/overheidsinstantie, etc.)	5 (6%)	4 (9%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (7%)	0 (0%)
Een organisatie zonder winstbejag of niet-overheid organisatie (d.w.z. een vereniging, NGO, kerkelijke organisatie, stichting, enz.)	74 (87%)	38 (89%)	6 (60%)	2 (100%)	13 (93%)	15 (94%)
Een informele groep jongeren	6 (7%)	1 (2%)	4 (40%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (6%)

Tabel 4.12 Nadruk van organisatie/groep/bestuur projectleiders (N=85)

De nadruk van mijn organisatie/groep/bestuur ligt op (max. 2 antwoorden):	Aantal	Percentage
Georganiseerd jongerenwerk	33	37%
Jongerenuitwisseling	29	33%
Culturele activiteiten	23	26%
Andere soorten educatie en training	16	18%
Buitenschoolse jongereneducatie	15	17%
Begeleiding van jongeren, informatie voor jongeren	10	11%
Sociaal-politiek werk	10	11%
Maatschappelijk werk/dienstverlening	8	9%
Anders	7	8%
Open jongerenwerk	6	7%
Jongerdienstverlening	2	2%

Het projectleiderschap heeft positieve effecten op de organisatie waar de projectleiders aan verbonden zijn. Op de meeste items die in Tabel 4.13 zijn gepresenteerd antwoordt 85% of meer van de projectleiders dat de stelling 'enigszins' of 'helemaal' van toepassing is. Door het projectleiderschap krijgen de organisaties vooral meer contacten/partnerschappen met andere landen. Zoals te zien is in Tabel 4.13 vindt meer dan de helft dat dit 'helemaal' het geval is en nog eens ongeveer een kwart vindt dit 'enigszins' het geval. Gemiddeld scoren de projectleiders die betrokken zijn bij een jongerenuitwisseling het hoogst op dit item. Het projectleiderschap heeft relatief minder effect op het vergroten van de betrokkenheid bij Europese vraagstukken. De projectleiders die betrokken zijn bij een jongereninitiatief scoren iets lager dan het gemiddelde op de items die internationale aspecten betreffen (i.e. 'meer contacten/partnerschappen met andere landen', 'meer internationale projecten' en 'meer betrokkenheid bij Europese vraagstukken'), wat logisch is gezien de meeste jongereninitiatieven alleen lokaal worden uitgevoerd. De projectleiders die bij trainingen of netwerkprojecten betrokken zijn scoren op deze aspecten juist het hoogste.

Tabel 4.13 Effect op organisatie/groep/bestuur projectleiders (N=89)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Helemaal	Geen mening/missing
Meer contacten/partnerschappen met andere landen.	5 (6%)	2 (2%)	24 (27%)	52 (58%)	6 (7%)
Meer internationale projecten.	5 (6%)	5 (6%)	32 (36%)	42 (47%)	5 (6%)
Het stimuleren van deelname van jongeren in de organisatie/groep.	5 (6%)	4 (5%)	34 (38%)	40 (45%)	6 (7%)
Toegenomen waardering voor culturele diversiteit.	2 (2%)	10 (11%)	29 (33%)	41 (46%)	7 (8%)
Toegenomen betrokkenheid bij het betrekken van jongeren in een achterstandssituatie.	7 (8%)	17 (19%)	28 (32%)	29 (33%)	8 (9%)
Meer betrokkenheid bij Europese vraagstukken.	4 (5%)	24 (27%)	35 (39%)	20 (23%)	6 (7%)
Toegenomen project managementdeskundigheid voor de organisatie/groep.	3 (3%)	10 (11%)	27 (30%)	41 (46%)	8 (9%)
De contacten met lokale organisaties zijn versterkt.	3 (3%)	6 (7%)	34 (38%)	39 (44%)	7 (8%)

Ook aan de deelnemers is gevraagd welke effecten het project op hun organisatie heeft gehad (zie Tabel 4.14). Deze vraag is alleen voorgelegd aan deelnemers die hebben aangegeven aan een project te hebben deelgenomen dat in de categorie valt ‘project met jongerenwerkers en/of jeugdleiders zoals trainingen of netwerkprojecten of trainingen die door agentschappen zelf worden georganiseerd’. Het grootste deel (83%) van deze groep bestaat uit deelnemers aan een training of netwerkproject. Uit het hoge aantal ‘missings’ blijkt dat deze vraag voor een aanzienlijke groep deelnemers niet van toepassing is.

Over het algemeen heeft het project positieve effecten op de organisaties waar de deelnemers aan verbonden zijn. Voor de meeste items geldt dat een grote meerderheid de stelling ‘enigszins’ of ‘helemaal’ van toepassing vindt. De twee items die relatief laag scoren bij de projectleiders scoren ook onder de deelnemers relatief minder hoog. Daarnaast is het effect op de toename van projectmanagementdeskundigheid voor de organisatie/groep wat lager. Dit is logisch aangezien het hier om deelnemers gaat en niet om projectleiders.

Tabel 4.14 Effect op organisatie/groep/bestuur deelnemers (N=42)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Helemaal	Geen mening/missing
Meer contacten/partnerschappen met andere landen.	0 (0%)	1 (2%)	7 (17%)	26 (62%)	8 (19%)
Meer internationale projecten.	1 (2%)	1 (2%)	8 (19%)	19 (45%)	13 (31%)
Het stimuleren van deelname van jongeren in de organisatie/groep.	1 (2%)	1 (2%)	10 (24%)	20 (48%)	10 (24%)
Toegenomen waardering voor culturele diversiteit.	0 (0%)	2 (5%)	11 (26%)	17 (41%)	12 (29%)

Toegenomen betrokkenheid bij het betrekken van jongeren met minder kansen.	2 (5%)	7 (17%)	8 (19%)	12 (29%)	13 (31%)
Meer betrokkenheid bij Europese vraagstukken.	1 (2%)	7 (17%)	13 (31%)	10 (24%)	11 (26%)
Toegenomen project managementdeskundigheid voor de organisatie/groep.	2 (5%)	3 (7%)	8 (19%)	17 (41%)	12 (29%)
De contacten met lokale organisaties zijn versterkt.	1 (2%)	5 (12%)	7 (17%)	14 (33%)	15 (36%)

Aan dezelfde groep deelnemers als hierboven, bestaande uit voornamelijk deelnemers aan trainingen of netwerkprojecten, zijn vragen voorgelegd met betrekking tot het effect op het werk en betrokkenheid in het jongerenwerkveld (zie Tabel 4.15). De percentages op de antwoordcategorieën 'enigszins' en 'helemaal' vallen over het geheel genomen iets lager uit dan de percentages in de voorgaande tabel. Dit wijst erop dat de effecten van deelname aan het project op de organisatie iets groter zijn dan op het werk en betrokkenheid in het jongerenwerkveld. Desondanks is op elk item een meerderheid die de stelling 'enigszins waar' of 'helemaal waar' vindt. Er zijn geen stellingen waarop duidelijk hoger of lager wordt gescoord.

Uit Tabel 4.15 valt op te maken dat deelname aan het project aan de ene kant meer kennis heeft opgeleverd over jongerenbeleid. Aan de andere kant hebben de deelnemers vaardigheden ontwikkeld die ze in het jongerenwerk verder kunnen toepassen. De meerderheid (79%) heeft deze kennis en vaardigheden al in meer of mindere mate toegepast. Daarnaast vindt tweederde van de deelnemers in meer of mindere mate dat ze nu beter uitgerust zijn om de kwaliteit van de jongerenactiviteiten die zij organiseren te garanderen. Tenslotte levert de deelname ook (internationale) contacten op. De helft van de groep is zeker van plan om een project te ontwikkelen met jongerenwerkers in andere landen.

Tabel 4.15 Effect op het werk en betrokkenheid in het jongerenwerkveld van deelnemers (N=42)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Helemaal	Geen mening/missing
Ik begrijp het concept van niet-formele communicatie beter.	2 (5%)	5 (12%)	12 (29%)	22 (52%)	1 (2%)
Ik heb geleerd om niet-formeel leren in jongerenwerk te bevorderen.	2 (5%)	3 (7%)	14 (33%)	22 (52%)	1 (2%)
Ik heb geleerd om beter een internationaal jongerenproject te ontwikkelen en uit te voeren.	2 (5%)	8 (19%)	9 (21%)	22 (52%)	1 (2%)
Ik heb contact met jongerenwerkers in andere landen met wie ik de intentie heb een project te ontwikkelen.	3 (7%)	8 (19%)	9 (21%)	21 (50%)	1 (2%)
Ik heb iets geleerd dat ik kan toepassen in mijn werk met jongeren.	1 (2%)	4 (10%)	13 (31%)	21 (50%)	3 (7%)
Ik ben betrokken bij partnerschappen en netwerken die mogelijkheden bieden voor toekomstige samenwerking.	4 (10%)	5 (12%)	16 (38%)	16 (38%)	1 (2%)
Wanneer mogelijk zal ik voortaan meer aandacht geven aan een internationale dimensie in het werken met jongeren.	2 (5%)	7 (17%)	14 (33%)	17 (41%)	2 (5%)
Ik ben nu beter in staat om financiële steun te verwerven voor activiteiten waarbij jongeren betrokken zijn.	6 (14%)	11 (26%)	12 (29%)	12 (29%)	1 (2%)
Ik ben nu beter uitgerust om de kwaliteit van de jongerenactiviteiten die ik organiseer te garanderen.	3 (7%)	8 (19%)	11 (26%)	18 (43%)	2 (5%)
Ik weet nu meer over de inhoud van jongerenbeleid.	5 (12%)	12 (29%)	11 (26%)	13 (31%)	1 (2%)
Ik begrijp nu beter hoe jongerenbeleid wordt ontwikkeld.	5 (12%)	11 (26%)	10 (24%)	15 (36%)	1 (2%)
Ik heb al kennis en vaardigheden, die ik tijdens het project verwierf, toegepast.	4 (10%)	4 (10%)	15 (36%)	18 (43%)	1 (2%)

Aan alle projectleiders zijn vragen gesteld over welke effecten het project heeft gehad op de lokale gemeenschap waar het project plaatsvond. Een aanzienlijk deel van de projectleiders kon deze vraag niet beantwoorden, wellicht doordat het effect op de lokale gemeenschap ook moeilijk in te schatten is. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 4.16. Uit de tabel valt op te maken dat voor de meeste items geldt dat ongeveer tweederde van de projectleiders de stelling enigszins of helemaal waar vindt en dat zo'n 10 tot 15% de stelling helemaal niet of niet echt van toepassing vindt. Een uitzondering vormt de stelling 'De lokale omgeving/gemeenschap is nu meer geëngageerd om jongeren met minder kansen te betrekken'. Aanzienlijk minder projectleiders geven aan dat deze stelling geheel van gedeeltelijk waar is (41%). Er zijn echter nog altijd meer projectleiders die het wel met de stelling eens zijn dan projectleiders die het niet met de stelling eens zijn.

De cijfers uit de tabel maken duidelijk dat de lokale gemeenschap in veel projecten actief betrokken werd, dat de lokale gemeenschap het project vaak als een verrijking ervaren heeft en dat lokale gemeenschappen openstaan voor vergelijkbare projecten in de toekomst.

Tabel 4.16 Effect op de lokale gemeenschap waar het project plaatsvond, beoordeeld door projectleiders (N=89)

	Helemaal niet	Niet echt	Enigszins	Helemaal	Geen mening/missing
De lokale omgeving/gemeenschap was actief betrokken bij het project.	3 (3%)	12 (14%)	30 (34%)	32 (35%)	12 (14%)
De lokale omgeving/gemeenschap beschouwde het project als een verrijking.	1 (1%)	8 (9%)	27 (30%)	35 (39%)	18 (20%)
De lokale omgeving/gemeenschap werd zich bewuster van de zorgen en interesses van jongeren.	3 (3%)	12 (14%)	28 (32%)	25 (28%)	21 (24%)
Het interculturele aspect werd door de lokale omgeving/gemeenschap gewaardeerd.	1 (1%)	9 (10%)	22 (25%)	38 (43%)	19 (21%)
De lokale omgeving/gemeenschap is nu meer geïnteresseerd om jongeren met minder kansen te betrekken.	10 (11%)	19 (21%)	27 (30%)	10 (11%)	23 (26%)
Het Europees aspect werd met belangstelling ontvangen door de lokale omgeving/gemeenschap.	2 (2%)	11 (12%)	28 (32%)	29 (33%)	19 (21%)
De lokale omgeving/gemeenschap heeft belangstelling getoond voor vergelijkbare projecten in de toekomst.	2 (2%)	6 (7%)	30 (34%)	33 (37%)	18 (20%)
De lokale omgeving/gemeenschap staat klaar om in de toekomst gelijksoortige activiteiten te ondersteunen.	1 (1%)	9 (10%)	19 (21%)	31 (35%)	29 (33%)

5. Conclusies en discussie

Dit onderzoek maakt deel uit van een groter transnationaal onderzoek dat wordt gecoördineerd door de Universiteit van Innsbruck. In dit nationale onderzoek is specifiek gekeken naar de effecten van Youth in Action-projecten die door het Nederlandse Agentschap zijn gefinancierd. In het onderzoek stonden de volgende onderzoeksvragen centraal:

- Wie zijn de jongeren die aan Youth in Action deelnemen?
- Welke effecten heeft Youth in Action op deelnemers, projectleiders, organisaties en gemeenschappen?
- Wat zeggen de resultaten over de mate waarin de doelstellingen van Youth in Action worden gehaald?

Wie zijn de jongeren die aan Youth in Action deelnemen?

De jongeren die aan een door Nederland gefinancierd Youth in Action-project deelnemen komen voor een groot deel niet uit Nederland. Slechts 29% van de respondenten komt uit Nederland. Hoewel de deelnemers vooral jongeren zijn, doen ook enkele ouderen mee aan het programma. De leeftijd varieert van 14 tot 57 jaar en ligt gemiddeld op 22 jaar. Aan het programma nemen iets meer vrouwen dan mannen deel.

Afgaande op de gegevens die de deelnemers invullen, lijken weinig jongeren in een achterstandssituatie' aan Youth in Action deel te nemen. De deelnemers zijn over het algemeen hoog opgeleid, veel van hen volgen een HBO- of universitaire studie of hebben deze afgerond. Er is een kleine groep deelnemers (10%) die tot een culturele, etnische, religieuze of linguïstische minderheid behoort. Een grotere groep (42%) geeft aan geconfronteerd te worden met obstakels die de toegang tot onderwijs, werk, actieve deelname aan de maatschappij en politiek en/of hun bewegingsvrijheid belemmeren. Het lijkt hier te gaan om studenten die vanzelfsprekend minder middelen in de vorm van geld tot hun beschikking hebben.

De projectleiders laten een ander beeld van de deelnemers zien, namelijk dat er wel degelijk jongeren in een achterstandssituatie worden bereikt. Ongeveer 60% van de projectleiders heeft een project geleid waarbij jongeren in een achterstandssituatie betrokken waren. In zo'n 30% van de projecten bestond meer dan de helft van de groep uit jongeren in een achterstandssituatie.

Welke effecten heeft Youth in Action op deelnemers, projectleiders, organisaties en lokale gemeenschappen?

De resultaten maken duidelijk dat deelname aan Youth in Action effecten heeft op meerdere gebieden en zowel op zowel deelnemers, als projectleiders als organisaties. De deelnemers zijn zeer tevreden over hun project. Maar liefst 96% van de deelnemers zou andere mensen aanraden aan een vergelijkbaar project deel te nemen. Deelname heeft effect op het gedrag en de houding van deelnemers:

- Bijna de helft van de deelnemers is na afloop meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken. Deelnemers hebben nieuwe dingen geleerd over Europa en hun Europees bewustzijn is vergroot.

- Het programma heeft effect op de persoonlijke ontwikkeling en de opleidings- en beroepsplannen van de deelnemers.
- Ongeveer de helft van de deelnemers kan nu beter omgaan met nieuwe situaties en iets minder dan de helft heeft meer zelfvertrouwen door het project gekregen. Verder is ongeveer de helft zeker van plan zijn/haar talenkennis uit te breiden en/of voor een langere periode naar het buitenland te gaan.
- Tweederde van de deelnemers gelooft dat zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd.
- Daarnaast heeft het project bijgedragen aan het ontwikkelen van verschillende vaardigheden, vooral aan het kunnen communiceren in vreemde talen en aan interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke vaardigheden, zoals samenwerken.

Uit de resultaten blijkt dat de Youthpass al volop gebruikt wordt, maar dat van de implementatie voor de gestructureerde dialoog nog verdere aandacht nodig is. De projectleiders beoordelen de effecten op de deelnemers in grote lijnen hetzelfde als de deelnemers zelf.

De resultaten laten zien dat de projecten niet alleen effecten hebben op de deelnemers, maar ook op de projectleiders. Ruim de helft voelt zich beter voorbereid om in een ander land te studeren, te werken of te leven en iets meer dan de helft gelooft dat zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt zijn verbeterd. Ook is het Europees bewustzijn van de projectleiders vergroot. Andere effecten op projectleiders zijn niet onderzocht.

Tenslotte heeft het Youth in Action-programma ook effect op de organisaties die bij het project betrokken zijn en op de omgeving waar de projecten plaatsvinden. Projectleiders en deelnemers zijn het erover eens dat het project hun organisatie meer contacten/partnerschappen met andere landen opbrengt. De projectleiders schatten in dat de betrokken gemeenschappen het project als een verrijking hebben ervaren en geven aan dat de gemeenschappen open staan voor vergelijkbare projecten in de toekomst.

Wat zeggen de resultaten over de mate waarin de doelstellingen van Youth in Action worden gehaald?

De algemene doelstellingen van het Youth in Action programma zijn:

- het stimuleren van participatie en actief 'Europees burgerschap' bij jongeren;
- het ontwikkelen van solidariteit tussen jongeren, vooral gericht op het omgaan met diversiteit en stimuleren van sociale cohesie in de Europese Unie;
- het verbeteren van de kwaliteit van de ondersteuningsstructuur voor jongerenactiviteiten en de mogelijkheden van maatschappelijke jeugdorganisaties;
- het stimuleren van Europese samenwerking in het jeugdbeleid, en
- het betrekken van jongeren in een achterstandssituatie.

Op basis van de resultaten van het onderzoek lijkt het erop dat de meeste doelstellingen van Youth in Action gehaald worden. Dat jongeren worden gestimuleerd tot participatie en actief 'Europees burgerschap' blijkt duidelijk uit de resultaten. Jongeren komen in aanraking met andere culturen en leren samenwerken met mensen uit andere culturen. Een deel van de deelnemers neemt na afloop in grotere mate actief deel aan het maatschappelijke en/of politieke leven. Daarnaast is de kennis van

Europa van veel deelnemers vergroot, zijn veel deelnemers meer geïnteresseerd in Europese vraagstukken en is het Europees bewustzijn van veel deelnemers vergroot.

De deelnemers ontwikkelen tijdens het project hun interpersoonlijke, interculturele, sociale en maatschappelijke vaardigheden. Ze leren onder andere samen te werken in een team en om te gaan met mensen die een andere culturele achtergrond hebben dan zichzelf. Ook heeft het project hen ontvankelijker gemaakt voor de multiculturaliteit van Europa en voelen ze zich meer betrokken bij mensen in een achterstandssituatie. Deze resultaten wijzen er op dat ook het tweede hierboven genoemde doel behaald wordt.

Met betrekking tot het derde doel is een belangrijke uitkomst dat de projecten bijdragen aan de uitbreiding van het netwerk en de focus van de betrokken organisaties. Organisaties breiden door betrokkenheid bij het project hun (internationale) netwerk uit en vinden bepaalde onderwerpen belangrijker zoals culturele diversiteit en het betrekken van jongeren in een achterstandssituatie, waardoor hun mogelijkheden toenemen. De toegenomen contacten/partnerschappen wijzen er ook op dat er meer Europese samenwerking in het jeugdwerk en kennisuitwisseling op het gebied van jeugdbeleid plaatsvindt.

Of het laatste doel behaald wordt, is nog maar de vraag. Afgaande op de gegevens van de jongeren zelf lijkt maar een beperkt aantal jongeren in een achterstandssituatie aan de projecten deel te nemen. De projectleiders geven echter aan dat wel degelijk jongeren in een achterstandssituatie deelnemen. Feit blijft wel dat de meeste deelnemers een hoge opleiding volgen of afgerond hebben (HBO of universiteit), waardoor aannemelijk is dat jongeren in een achterstandssituatie in beperkte mate bereikt worden. Dit geldt althans voor de deelnemers die de vragenlijst hebben ingevuld. Het is mogelijk dat het onderzoek een vertekend beeld oplevert, omdat jongeren in een achterstandssituatie eerder geneigd zullen zijn de vragenlijst niet in te vullen.

Discussie

De resultaten maken duidelijk, zoals hierboven reeds benoemd, dat het Youth in Action-programma op verschillende gebieden effecten heeft. De beschreven effecten hebben vooral betrekking op de houding/het bewustzijn/de betrokkenheid van jongeren. Of deze effecten ook leiden tot ander gedrag, namelijk participatie en actief 'Europees burgerschap' is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen. Een follow-upmeting zou inzicht kunnen geven in hoeverre sprake is van gedragsverandering en een blijvende houdingsverandering. Duidelijk is dat deelnemers door het programma wel gestimuleerd zijn om meer en actiever in de maatschappij te participeren.

Bij het onderzoek dienen enkele kanttekeningen geplaatst te worden. Allereerst wordt in dit rapport structureel de term 'effecten' gebruikt. Dat impliceert dat veranderingen kunnen worden toegeschreven aan het Youth in Action-programma. Het is echter niet uit te sluiten dat de veranderingen voor een deel ook ergens anders aan toe te schrijven zijn, bijvoorbeeld aan een opleiding die iemand in dezelfde periode volgt. Het uitvoeren van een kwalitatieve studie, bijvoorbeeld middels interviews zoals in Duitsland is gedaan, kan meer inzicht opleveren in de manier waarop Youth in Action impact heeft op deelnemers en in andere factoren die een verandering in houding en gedrag beïnvloeden. Verder zijn veranderingen niet objectief vastgesteld: de deelnemers hebben immers zichzelf achteraf beoordeeld. Er zijn geen gegevens van de situatie vóór het project. Deelnemers die positief terugkijken op het project zullen geneigd zijn bij veel

vragen aan te geven dat ze het met de stelling eens zijn of dat een bepaalde ontwikkeling of verandering in houding van toepassing is. Wel is het zo dat de gegevens van de projectleiders en de deelnemers hetzelfde beeld opleveren waardoor het beeld waarschijnlijk redelijk betrouwbaar is.

Tenslotte is niet bekend of de respondentengroep een goede afspiegeling is van de totale groep deelnemers en projectleiders en dus of de resultaten representatief zijn voor Youth in Action. Ook zijn de resultaten niet zonder meer te generaliseren naar Nederlandse deelnemers, omdat slechts een minderheid van de deelnemers van Nederlandse afkomst is. Uit een vergelijking met de rapportages van een aantal andere RAY-netwerkl landen blijkt dat de resultaten in grote lijnen overeenkomen. Daardoor is aannemelijk dat de resultaten uit dit onderzoek een redelijk betrouwbaar beeld opleveren van Youth in Action en dat deze resultaten ook voor Nederlandse deelnemers gelden.

Ook al zijn enkele kanttekeningen te maken bij het onderzoek, de resultaten van het onderzoek bieden voldoende grond om te concluderen dat Youth in Action een grote impact heeft op zowel deelnemers en projectleiders als betrokken organisaties en gemeenschappen en van toegevoegde waarde is.